

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми юридичної психології

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(код і назва спеціальності)

освітня програма / спеціалізація Психологія
(код і назва спеціальності)

вибіркова

тип дисципліни _____
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної та практичної психології

протокол № 6 від 09.01.2019

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

Циганок І.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Мазоха Інна Степанівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології

Рецензенти програми:

Кічук Антоніна Валеріївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	4
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3	Семінарські заняття:	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3		
- самостійна робота: 7	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми юридичної психології» - психологічні закономірності системи „людина-право, загальні психічні механізми та закономірності, що проявляються у сфері стосунків, які регулюються правом, а також особливості особистості правопорушників, обвинувачених, потерпілих, свідків.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями щодо проявів і використання психічних закономірностей та психологічних особливостей у сфері правового регулювання і юридичної діяльності, а також закріплення практичних навичок для їх застосування у конкретних життєвих ситуаціях.

Передумови для вивчення дисципліни: Загальна психологія, Психологія особистості

Міждисциплінарні зв'язки: Конфліктологія, Психологія масової поведінки, Психологія кризових ситуацій, Психологія стресу, Психологічна допомога жертвам насильства та аспекти суїцидології, Психологічна експертиза, Психологія агресивності.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для вибірових навчальних дисциплін

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

Знання: Здатність продемонструвати знання основних елементів, етапів та особливостей теоретичного та емпіричного дослідження в професійній діяльності.

Уміння: Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; вирішувати складні фахові завдання (практичні та дослідницькі) з опорою на доступні ресурси.

Комунікація: Навчання і високий рівень засвоєння навчального матеріалу; уміння з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії; здатність спілкуватися державною мовою.

Автономність та відповідальність: Виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних професійних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності; виявляти здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Загальнопсихологічні та соціально-психологічні основи юридичної діяльності	4	2	2				10	2	2					18
2	Психологія судового процесу при розгляді кримінальних справ	4	2	2				18							18
3	Кримінальна психологія	8	4	4				15	2	2					20
4	Психологічні основи попереднього розслідування	4	2	2				15							20
5	Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза	8	4	4				15	2		2				18
6	Пенітенціарна психологія	4	2	2				15	2		2				18
Проміжний контроль															
Разом:		32	16	16				88	8	4	4				112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Загальнопсихологічні та соціально-психологічні основи юридичної діяльності

Юридична психологія як галузь психологічних знань та навчальна дисципліна. Предмет юридичної психології. Основні етапи становлення й розвитку юридичної психології. Поняття особистості у психології та правовій науці. Пізнавальні психічні процеси (відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мислення, уявлення, увага, мова), та врахування їх закономірностей юристом у професійній діяльності. Емоції, почуття, психічні стани об'єктів юридичної діяльності та їх психолого-правова оцінка. Психологічна характеристика праці юриста. Психологічні особливості прийняття рішень у юридичній діяльності.

Тема 2. Психологія судового процесу при розгляді кримінальних справ

Загальна психологічна характеристика судового процесу

Психологічна структура діяльності судді. Психологічна структура діяльності прокурора.

Психологічна структура діяльності адвоката

Тема 3. Кримінальна психологія

Психологія злочинної поведінки. Поняття мотиваційної сфери злочину. Психологічні особливості особистості злочинця. Психологія потерпілого. Проблеми неповнолітніх у кримінальній психології. Типи злочинних формувань. Структура злочинних формувань.

Тема 4. Психологічні основи попереднього розслідування

Загальна характеристика психологічних особливостей слідчої діяльності. Психологічні особливості огляду місця події. Психологічні характеристики обшуку і виїмки. Психологія слідчого експерименту, відтворення обстановки, обставин події. Психологія допиту. Психологічні аспекти допиту свідків. Психологічні аспекти очної ставки. Психологічні особливості розслідувань у справах неповнолітніх.

Тема 5. Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза

Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ). Види судово-психологічних експертиз. СПЕ емоційних станів. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза. Підготовка та призначення СПЕ у попередньому слідстві, в судовому засіданні при розгляді кримінальних справ та вирішенні цивільно-правових спорів. Методика проведення СПЕ. Етапи проведення й оформлення результатів СПЕ. Оцінка, використання висновку СПЕ слідчим, захисником, судом

Тема 6. Пенітенціарна психологія

Предмет і завдання пенітенціарної психології. Психологія особистості засудженого. Соціально-психологічна характеристика груп засуджених. Психологічні особливості праці засуджених. Психологічні особливості відбування покарань жінками-засудженими. Динаміка особистості засудженого та виховний процес. Соціальна реадaptaція звільненого

5.2. Тематика семінарських занять.

ТЕМА 1: Загальнопсихологічні та соціально-психологічні основи юридичної діяльності

ТЕМА 2: Психологія судового процесу при розгляді кримінальних справ

ТЕМА 3: Кримінальна психологія

ТЕМА 4: Психологічні основи попереднього розслідування

ТЕМА 5: Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза

ТЕМА 6: Пенітенціарна психологія

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
1.	Підготуйте реферат з теми “Проблема вивчення особистості у професійній діяльності юриста”.	4	5	реферат
2.	Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.	6	5	Конспект літератури
3.	Підготуйте реферат з теми “Фрустрація, її зв’язок з агресивною поведінкою, насильницькими злочинами проти особи, скоєнням самогубств”.	4	5	реферат
4.	Підготуйте реферат з теми “Розвиток професійно важливих комунікативних якостей юриста”.	4	5	реферат
5.	Підготуйте реферат з теми “Професійна деформація юриста та шляхи її подолання”.	4	5	реферат
6.	Підготуйте реферат з теми “Порівняльний аналіз діяльності судді при розгляді кримінальних та цивільних справ”.	4	5	реферат
7.	Підготуйте реферат з теми “Психологія судових дебатів”.	4	5	реферат
8.	Підготуйте реферат з теми “Психотехніка судової промови”.	4	5	реферат
9.	Підготуйте реферат з теми “Проблема екстремальних ситуацій під час судового розгляду”.	4	5	реферат
10.	Підготуйте реферат з теми “Психологічні особливості свідка”.	4	5	реферат
11.	Підготуйте реферат з теми “Психологічні методи боротьби з груповою злочинністю”.	4	5	реферат
12.	Підготуйте реферат з теми “Психологічні наслідки скоєного злочину”.	4	5	реферат

13.	Підготуйте реферат з теми “Психологічні особливості злочинців професіоналів та рецидивістів”.	4	5	реферат
14.	Підготуйте реферат з теми “ Жертва як об’єкт віктимології та кримінальної психології ”.	4	5	реферат
15.	Підготуйте реферат з теми “Кримінологічні та кримінально-психологічні класифікації жертви злочину”.	4	6	реферат
16.	Підготуйте реферат з теми “Психологічний портрет жінки - жертви сексуальної агресії”.	4	6	реферат
17.	Підготуйте реферат з теми “Проблема правомірного психологічного впливу під час розслідування злочинів”.	4	6	реферат
18.	Підготуйте реферат з теми “Психологічні особливості розслідувань у справах неповнолітніх”.	4	6	реферат
19.	Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.	6	6	Конспект літератури
20.	Підготуйте реферат з теми “Значення страждань при визначенні моральної шкоди потерпілому”.	4	6	реферат
21.	Підготуйте реферат з теми “Психолог як експерт і консультант при вирішенні юридичних питань”.	4	6	реферат
	Разом	88	112	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

До основних форм самостійної роботи студентів при вивченні предмету «Юридична психологія» слід віднести: опрацювання лекційного матеріалу та додаткове самостійне вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та навчальними посібниками; підготовка до семінарських занять і виконання позааудиторних завдань. Для організації індивідуальних завдань з науково-навчальною літературою студентам пропонується: конспектування окремих тем, які виносяться на самоопрацювання, складання словника термінів.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з проблем юридичної психології, а також вміння застосовувати ці

знання при аналізі психічних закономірностей та психологічних особливостей у сфері правового регулювання і юридичної діяльності .

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Розкрийте психологічну характеристику праці юриста.
2. Проаналізуйте проблеми неповнолітніх у кримінальній психології.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово

	(без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Конспект першоджерел	5
Реферат	10
Презентація	5

. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Андросюк В.Г. Професійна психологія в органах внутрішніх справ. Загальна частина: Курс лекцій.— К.: УАВС, 2005. — С. 116.
2. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В. Юридическая психология. -Х.:Изд-во Нац.універ.внутр.дел, 2011. - 640с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. і переробл. — К.: МАУП, 2004. —436 с.
4. Васильев В.Л. Юридическая психология: Учебник для вузов. - М., 2006.- 464 с.
5. Еникеев М.И. Юридическая психология: Учебник для вузов.-М., 2000.—296с.
6. Зелинский А.Ф. Криминальная психология: Учеб. пособие для вузов. -К., 1999. - 453 с.

7. Коновалова В.Е. Правовая психология. - Харьков, 1997. -452 с.
8. Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. Юридична психологія.-К.:Концерн «Видавничий дім «ІнЮре», 2005.-424с.
9. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. - К., 1990. – 321 с.
10. Русинка І. І. Психологія: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 367с.
11. Романов В. Юридическая психология - М., 1998. – 412 с.
12. Столяренко А. М. Психологические приемы в работе юриста.-М., 2000.-345 с.
13. Чуфровский Ю В. .Юридическая психология: Учебник для вузов.-М., 1998. – 354 с.
14. Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология. - М., 1997. – 387 с.
15. Юридическая психология:Хрестоматия/Сост. общ.ред.Т.Н.Курбатовой.-СПб: Питер., 2001.- 480с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Авдеев В. В. Психологические основы повышения эффективности деятельности работников ОВД в экстремальных условиях. - М., 1998. – 213 с.
2. Анікіна Н. В. та ін. Психологічна експертиза в слідчій практиці. - К., 1993. – 167 с.
3. Андросюк В.Г. Психологія слідчої діяльності. К., 1994. – 231 с.
4. Антоиян Ю.М., Еникеев М.И., Зминов В.Е. Психология преступника и расследования преступления. - М., 1996. – 432 с.
5. Антоян Ю.М. Жестокость в нашей жизни. - М., 1996.
6. Антоян Ю.М. Психология убийства. - М., 1997. – 267 с.
7. Антоян Ю.М. Преступное поведение лиц с психическими аномалиями. - М., 1998. – 378 с.
8. Баев О.Я. Конфликтные ситуации на предварительном следствии. - Воронеж, 1984. – 287 с.
9. Васильев В.Л. Психологическая культура прокурорско-следственной деятельности: Учебное пособие. - СПб., 1998. – 378 с.
10. Васильев В.Л. Юридическая психология: Учебник для вузов. - М., 1997.- 464 с.
11. Васильев В.Л. Юридическая психология: Учебник для вузов. - СПб., 2000. – 564 с.
12. Виденеев Н.А. Психология девиантного поведения.-Харьков, 1997.-248 с.
13. Гуров А.И. Профессиональная преступность. Прошлое и современность.- М., 1990. – 297 с.
14. Дячок М.І. Ораторське мистецтво правника.-Хмельницький, 2000. – 213 с.
15. Еникеев М.И. Юридическая психология: Учебник для вузов.-М., 2000.-296 с.
16. Еникеев М.И., Черных З.А. Психология следователя. - М., 1988. - 312 с.

10.3. Інтернет-ресурси

1. <http://psyfactor.org> (Сайт – електронна бібліотека «ПСИ-ФАКТОР»)
2. <http://hpsy.ru> (Сайт Екзистенційної та гуманістичної психології)
3. <http://psihoanalis.ru/biblioteka> (Сайт - електронна «Бібліотека психоаналізу»)
4. <http://www.gumer.info> (Сайт – «Бібліотека Гумер - гуманітарні науки»)
5. <http://www.koob.ru> (Сайт – електронна бібліотека психологічної літератури «Куб»)
6. <http://www.e-reading.biz/> (Сайт – Онлайн бібліотека)
7. <http://yurpsy.com/> (Сайт – Юридическая психология и не только)

